

2. PROŽIMANJE VJERE I ŽIVOTA

2.1 ŽIVOT KAO POZIV I ZADATAK

Ako si došao na svijet bez svog htjenja, bez svoje volje i bez svoga znanja; ako je drugi bio na početku tvoga života onda to znači da nisi ti sam sebe izmislio, stvorio, dozvao na svijet. Ti si zapravo pozvan, dan, darovan. Pozvan od nepostojanja na postojanje, dan iz ništavila u život, darovan onome tko te htio i želio. Sve do toga trenutka ti si pasivan: radi se o tebi a bez tebe. Međutim, s vremenom čovjek stječe autonomiju, osamostaljuje se, razmišlja, osobno planira, osobno se opredjeljuje, osobno poduzima akcije, osobno si bira zvanje... Na taj način svršava pasivnost te stupa na scenu nešto što je čovjeku svojstveno kao živom, razumnom, voljnom biću. Započima ostvarenje životnog zadatka, životnog projekta, nečega što mu je zadano samim tim što postoji.

Tajna života nije sva u našim rukama. Mi sami sebe, pa i smisao onoga što činimo, spoznajemo prihvaćajući onoga iz čijih smo ruku proizašli - Boga. Stavljamo se u stvarnu vezu s njim, osluškujemo sve dok ne shvatimo da je život njegov dar. Prema kršćanskom shvaćanju čovjek nije neka slučajnost koja kroči svijetom neznajući otkud dolazi, kamo ide i što mu je činiti. On u sebi nosi vapaj za puninom, savršenošću, neprolaznom srećom i sve dotle dok se to ne ostvari on će biti nemiran.

"Nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi, Gospodine!" (Aurelije Augustin).

Pred Bogom treba zauzeti stav velikog poštovanja i poniznosti. Samo onda kad čovjek spozna vlastite granice pa pita i sluša tajanstveni glas Božji, nalazi najrazboritiji put koji vodi do izvora života. U cjelokupnom tome nastojanju oko ljudske sreće, čovjekovo zalaganje je

neobično važno. Ono je zapravo ljudski odgovor na Božji poziv. Zato naše zvanje, naš poziv nije tek neka sporedna stvar u životu. Naprotiv! Ono je odraz Božjeg plana s nama i kao takvo idealni način da čovjek ostvari dano mu poslanje. Sami znate da su pozivi mnogostruki. Jedni više vole ovo, drugi ono. Jedni su po sklonosti inženjeri, liječnici, profesori, svećenici, drugi opet novinari, glazbenici, slikari, zanatlije... Svako zvanje je dobro. Najvažnije je da se svatko nađe na svom mjestu, da je zadovoljan, da s ljubavlju pristupa svome poslu.

"Svi misle da sam se zbog novca opredijelio da budem liječnik. Ne kažem da mi novac nije važan u životu. Ali ono što me nadasve privlači u ovo zvanje jest moja iskrena želja da umanjim svjetsku bol. Bio bih najsretniji čovjek na svijetu kad bih otkrio lijek protiv raka" (Tomislav).

"Uvijek me privlačilo drvo. Volim ga držati u ruci, volim ga gledati. Volim ga mirisati. Volim ga rezbariti. I zato sam postao umjetnički stolar. Ni s kim ne bih zamijenio svoje zvanje" (Rudi).

"Za mene biti glazbenik nije poziv. To nije neko zanimanje, neka profesija. To je jednostavno strast. To sam ja. Ne samo satima nego danima sad sviram ovaj sad onaj instrument. Moj je osjećaj da je glazba nešto božanskoga. Ona je smisao mog života" (Davorin).

"U 22. godini života zaiskrilo se moje zvanje. Iskru je bacio brat Josip i to snažno, jako. Bacio je iskru radosti koja me povela naprijed. Otkrio mi je najveću i najvažniju stvar u životu. Jurnuo sam kao mladi orao iz gnijezda u potragu za plijenom, da ga priskrbim za svoj i tuđi stol" (Stjepan).

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Prihvaća li svatko život kao dar? Što ti, općenito govoreći, misliš o životu kao daru?
- Kako se ti odnosiš prema životu kao zadatku kojeg treba ispuniti?
- Što kažeš o nadarenim ljudima koji sve svoje talente koriste samo za vlastite probitke?
- Pitaj vjeroučitelja tko je bio Aurelije Augustin i zbog čega je došao do gore citirane tvrdnje?
- Jesi li kad razmišljao o tome što je to "nutarnji glas"? Porazgovaraj s vjeroučiteljem o tome.
- Za koje si se ti zvanje opredijelio? Što ti daje sigurnost da je to ono pravo?

2.2 VJERSKE SUMNJE

Ne samo znanost nego i vjera je jedan od načina da se čovjeka upozna, da se upoznaju njegove čežnje, slutnje, nadanja; da se nađu njegove sumnje, strahovi, bojazni. Evo, dakle, razloga da izbližega proučimo i to vruće pitanje: pitanje vjere.

Mnogi od vas doživljavaju razgovor o vjeri kao nešto što se ne uklapa u svijest suvremenog čovjeka. Toliko puta ste čuli govorenje protiv vjere kao nečega što pripada prošlosti, neobrazovanim ljudima, vjera kao bijeg od konkretnog života, vjera kao otuđenje čovjeka, kao "opijum naroda", vjera kao izraz ljudske nemoći, kao sublimacija ljudskih neostvarenih želja, kao nešto što se protivi znanosti, kao popovska izmišljotina itd.

"Moram priznati da me koji puta sram što idem u crkvu. Mnogi nastavnici kažu da vjerovati znači biti nazadan i zaostao. Ipak moji roditelji drže do toga i od mene traže da redovito idem na misu i vjeronauk. Nažalost naš se vjeroučitelj nikad ne osvrće na ono što nastavnici kažu a nama bi to bilo tako važno" (Smiljan).

"Nikako ne mogu pomiriti u sebi ono što čujem u školi s onim što učimo na vjeronauku. Velečasni kaže da su najveći svjetski umovi vjerovali u Boga ili barem u neko savršeno biće koje skladno ravna svijetom. Profesori pak vele da je vjera stvar za babe i neobrazovane ljude. Tu netko ne govori istinu" (Ivanka).

"Ova znanost je stvarno svemoćna. Što su ljudi sve u stanju učiniti? Sada se govori i o mogućnosti proizvodnja vrsta pa čak i čovjeka. Mene zabrinjava jedno: Što ako se nađe netko pa počne proizvoditi Hitlera? Nije nam bilo dosta jednoga! Ja se toga bojim" (Jadranko).

"I ja koji puta mislim da ono što neću moći uživati ovdje uživat ću na drugom svijetu. Je li to baš tako. A što ako se s razvojem znanosti postigne da će sve ljudske želje biti zadovoljene već ovdje? Hoće li i onda postojati nebo?" (Bogumila).

"Ja sam vjernik ali nemam odgovora na sva pitanja koja se postavljaju u školi. Stvarno me muči to ako je Bog svemoguć i zašto dopušta da ljudi umiru od gladi, da se rađaju diktatori, da toliki moraju nastradati od zemljotresa, avionskih nesreća ili tajfuna" (Mirjana).

Mladi imaju pravo pitati o svemu što se odnosi na vjeru, njenu praksu, osnovanost i sve ono što je u svezi s njom. Oni imaju pravo i na vjerske sumnje. Uostalom vjera je stvar osobnog uvjerenja i opredjeljenja koje iz njega proistječe.

"I ja imam petnaest godina i sebi postavljam takva pitanja. Danas je teže vjerovati jer vjeru nije dovoljno površno prihvatiti. Mi želimo shvatiti zašto vjerujemo, želimo svjesno vjerovati. Svijet u kojem živimo dovodi nas u nedoumicu jer je srušio stare vrijednosti i ideale, a novih ne nudi. Mi smo postali dio nesigurnosti svijeta, njegovih sumnji i iščekivanja. No, prave vjere niti ne može biti tamo gdje se ne postavljaju pitanja" (Sandra).

Međutim, ono što je vrlo važno kad se razgovara o vjerskim sumnjama jest tražiti razložnost ili nerazložnost određenih tvrdnji; njihovu utemeljenost, dobronamjernost ili pak

zlonamjernost. Sumnja po sebi može biti idealna prilika za produblјivanje vjere ako ju se ozbilјno prihvati. Bog za sebe kaže da je on Istina. Prema tome svi oni koji traže punu, cjelovitu istinu nužno se moraju susresti s Bogom.

“Znanje da postoji nešto što nam je nedokučivo, da postoje manifestacije najdublјeg razuma i najsajjnije ljepote, koje su našem razumu pristupačne samo u svojim najelementarnijim oblicima, to znanje i osjećaji sačinjavaju pravu religioznost; u tom smislu ja pripadam duboko religioznim ljudima” (A. Einstein).

“Za mene su religija i matematika dva različita izraza iste božanske stvarnosti” (kardinal Faulhaber).

Zato vjera ne podnosi neozbilјnost, neutemelјenost, površnost. Ona se sva usredotočuje prema vječnoj istini koju kršćani nazivaju Bogom.

“Ti ne možeš dokazati ono što je neizrecivo, o sine moj, niti možeš dokazati svijet u kojem se krećeš; ne možeš dokazati da si samo tijelo, niti možeš dokazati da si besmrtan, niti da si smrtan. Ne, sine moj, ne možeš dokazati da ja koji s tobom govorim, da to nisi ti koji govoriš sam sa sobom, jer ništa što je vrijedno dokazivanja ne može biti dokazano niti pobijeno. Stoga budi razuman, priljubi se uz onu stranu koju najviše sumnja podgrijava i uspinji se prema Vjeri, van okvira Vjere” (Tenison).

“Kozmička religioznost leži u zanosnom divljenju pred harmonijom prirodne zakonmjernosti, u kojoj se izražava jedan tako nadmoćan um da je sve ono razumno u ljudskom mišljenju i određivanju prema tome jedan potpuno ništavan odsjaj” (A. Einstein).

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Što ste sve čuli govoriti o vjeri?
- Jesu li ti iskazi, po vašem mišljenju, bili dobronamjerni, utemelјeni?
- Što ti osobno misliš o vjeri?

- Što ti je teško prihvatiti u vjeri?
- Zašto Sandra kaže da “prave vjere ne može biti gdje se ne postavljaju pitanja”?
- Kako ti rješavaš pitanja sumnje u vjeri?
- Izmijenite međusobna mišljenja o Einsteinovim iskazima. Dijelite li mišljenje s Einsteinom?

2.3 VJERA ISKONSKA LJUDSKA POTREBA

Nema smisla više rasčlanјivati gore spomenute pritužbe na vjeru kad ih se usporedi s iskazima ovdje navedenih ljudi. Osim toga, daleko bi nas to odvelo. Mi ćemo radije krenuti sasvim drugim putem. Pokušat ćemo predočiti vjeru kao osnovnu ljudsku potrebu i sve ono što ona kao takva pretpostavlja, odnosno sadrži u sebi dotičući se tu i tamo gore spomenutih tvrdnji kako bismo uočili njihovu nesuvislost i zlu nakanu onih koji su ih dosada propagirali kao dio svoje ideološke mašinerije.

Glagol “vjerovati” nije samo u religioznoj upotrebi. Njega se čuje posvuda, u najrazličitim okolnostima i od ljudi svih profila i životnih opredjeljenja. Samo radi primjera, evo nekoliko dnevnih izričaja koji u sebi nose ovaj ili onaj oblik glagola vjerovati. “To što si rekao, ja ti vjerujem, ali...”; “Vjerujte mi, nisam ni oka sklopio”; “Vjerovali ili ne, to se dogodilo”; “Vjerojatno će se vratiti oko podne”; “Vjerovati je da će proljetna sjetva krenuti na vrijeme”; “Ja vjerujem da se to neće dogoditi”; “On vjeruje da ga ona ne vara”; “Ako ikome a onda njemu treba vjerovati”; “Ne bi to radio kad ne bi u to vjerovao”;

“Tko to ne vjeruje, lud je”; “Kad bi se to dogodilo onda vjerojatno ne bismo trebali više strahovati” itd., itd.

Ako je jedan glagol u više svojih oblika toliko u upotrebi onda to znači da je svojstven čovjeku, da je to način njegova komuniciranja, doživljavanja, izražavanja pa i življenja. Jednom riječju da to pripada njemu baš zato jer on drukčije ne može.

Kad pak vjernici govore o vjeri, misle i na to, ali ne samo na to. Postoje naime različiti oblici vjere i vjerovanja. Pa i iz gore spomenutih izričaja uočava se da oni nisu jednoznačni. Jedni se odnose na povjerenje iskazano osobi, drugi zahtijevaju vjerodostojno prihvaćanje onoga što se priopćuje, treći opet slutnju da bi se moglo dogoditi ono što se željno očekuje, četvrti izražavaju bezerzervnu sigurnost u nekoga ili u nešto, peti iskazuju životno opredjeljenje...

Neki od ovdje dodirnutih stavova usko su vezani i za kršćanski način ispovijedanja vjere u Boga. Za kršćane vjera nije skup istina koje treba prihvatiti, ili opredjeljenja kojima se treba podvrći, ili obreda koje treba prakticirati, ili propisa koje treba obdržavati, ili zakona koje treba provoditi. Ona je prvenstveno povjerenje u osobu koja to povjerenje zaslužuje.

“Što znači vjerovati? ‘Vjerovati’ ne znači u prvom redu ‘držati istinitim’ neke izričaje. Bez sumnje, i to je uključeno u pojam ‘vjerovanja’, ali tek u drugom planu i tek zbog prvotnog i temeljnog značenja ‘vjerovati’. ‘Vjerovati’ u kršćanskom smislu znači u prvom redu potpuno se predati živom Bogu, kao cjelovito biće, s razumom i srcem. Vjera je stoga u svojoj biti osobni čin” (Kern).

Ljudska osoba nije stvar, kao što su stol ili stolica, niti je samo živo biće, kao biljka ili životinja. Ona je svijest i sloboda satkana od misli, osjećaja i opredjeljenja. Tom nutarnjem svijetu pristup je zatvoren. Do njega može doći samo onaj koji ga nosi u sebi i koji je voljan “objaviti” ga drugome znakovima kao što su riječi i geste. Onome pak koji se “objavljuje” može se vjerovati ili ne vjerovati. Kao što se mi slobodno otkrivamo, tako su drugi slobodni da to kao takvo prihvaćaju odnosno odbacuju. Zapravo svi su međuljudski odnosi bazirani na povjerenju. Tamo gdje nema povjerenja nema niti međuljudskih odnosa.

Kad kažem jednoj osobi “Vjerujem ti!”, vjerujem onom što mi je rekla. Međutim, ta je “vjera” ograničena tek na jedan detalj, ali kad kažem “Vjerujem u tebe”, moja “vjera” je darovana cijeloj njegovoj osobi. Ta dva oblika

“vjere” usko su povezana te omogućuju da osobe međusobno komuniciraju, da se upoznavaju, da priopćavaju svoje nutarnje doživljaje, na svoj način da ulaze jedna u drugu te da se među njima stvara “zajedništvo”. Vjera kao povjerenje je jedini način komuniciranja među osobama. Bez nje osobe ostaju jedna za drugu nepoznanice.

“Meni stvarno nije jasno kako mogu ljudi ne vjerovati. Pa što ima u našem životu tako sigurno da ne ostavlja barem malo prostora za sumnju. Zanimljivo: vjeruje se prijatelju, radiju, televiziji, novinama a toliko se lomimo oko toga da vjerujemo Isusu Kristu. Ja to stvarno ne razumijem” (Marko).

Osim toga, vjera je u osnovi svakog društvenog povjerenja. Kad ulazim u zrakoplov, ja “vjerujem” da na njegovom komandnom mostu stoji osoba koja se razumije u svoj posao, inače ne bih nikad ušao u letjelicu; isto tako kad idem k liječniku. Jasno, u svim tim i sličnim slučajevima postoje i motivi ali još uvijek ostaje dovoljno prostora i za samu vjeru.

Vjera je duša prijateljstva. Nema prijateljavanja bez povjerenja. Ljudska vjera postiže svoj vrhunac onoga trena kad se na njenoj osnovi začme ljubav između dvoje mladih te svrši u bračnoj nerazdvojjivosti.

“Pitaš me kako sam se usudila stupiti u brak s Ivanom. Dugo smo hodali zajedno. Imali smo prilike da se međusobno upoznamo. I dobre a i loše strane. Moram ti reći da uz svu ljubav koju sam osjetila s Ivanove strane nemam matematičke sigurnosti da će naš brak uspjeti. Ali ono što je bilo odlučujuće jest to što ja Ivanu jednostavno vjerujem” (Marijana).

I vjera počiva na nečemu. Jednim dijelom ona je uistinu neizvjesnost ali je drugim dijelom oslonjena na vjerodostojnost koja je preduvjet svake vjere. No, tko je vjere dostojan? Tko je takav da mu se može apsolutno vjerovati? Dok je riječ o apsolutnome, čovjek gubi svaku šansu. U granicama svojih mogućnosti on je vjere dostojan. Međutim, postoje ljudski “apetiti” koji prelaze te granice, pa ipak oni bi bili apsurdni kad bi bili nezadovoljivi. Potpuno

povjerenje mi kršćani imamo samo u Boga jer vjerujemo da jedino on kao Apsolutni, Savršeni, Sveprisutni, Sveznajući... može zadovoljiti ono što je čovjeku kao čovjeku neosvojivo. Između "ljudske" vjere i "vjerničke" vjere postoji sličnost ali i razlika. Vjernička vjera se nastavlja na ljudsku ali je i nadilazi. Ljudska vjera tek otvara vrata vjerničkoj koja je, na koncu, njeno apsolutno ostvarenje.

ZA OSOBNI RAD I RAD U GRUPI

- Možete li i vi nabrojiti neke svagdanje izričaje gdje se spominje riječ vjera? Što oni izražavaju?
- Što za tebe znači vjerovati?
- Postoji li, prema vašem uvjerenju, mogućnost suživota ako nema povjerenja?
- Možete li nabrojiti neke situacije gdje je potrebno vjerovati čovjeku?
- Što bi se dogodilo kada čovjek ne bi vjerovao prometnim znacima?
- Može li vjera okupljati ljude?
- Porazgovorite se s vjeroučiteljem o tome što znači "vjerski fundamentalizam"?
- Može li vjera biti garancija prijateljstva?
- Tko je za tebe vjerodostojna osoba?
- Tko je za tebe autoritet - mjerodavna osoba?

2.4 VJERA I ZNANOST

Mnogi suvremeni mislioci polaze od stava da se razumom ne mogu dokučiti najdublje ljudske tajne pa tu sferu ljudskog života pripuštaju teologiji kao znanosti koja u svojoj osnovi ima vjeru. Prema mišljenju ovih ljudi pozitivistička znanost može doći do spoznaje "kako" neke stvari postoje, "kako" se ponašaju u pojedinim

prilikama, ali njihov konačni "zašto" nije dostupan ljudskom razumu. Zato učiniti znanstvenu spoznaju jedinom sigurnom i pouzdanom spoznajom znači ne biti dosljedan i objektivan s obzirom na cjelovitost spoznaje. Znanstveni pristup se ograničuje na promatranje i na analizu pojavnog fenomena te na elaboriranje zakonitosti koja iz toga proistječe. Nije njegov zadatak "filozofirati" nad naravljju stvari premda suvremena znanost pokušava odgovoriti i na pitanja smisaonosti njenih osnovnih postavki, vrijednosti, njenih prosljeđa i nosivosti njenih rezultata. Pa i unatoč tome znanost još uvijek ne može osigurati cjelovito shvaćanje, čak što više, nova otkrića povode za sobom i nove probleme.

Ovaj problem još je evidentnijim kada se uđe u područje ljudskih znanosti gdje svijest o sebi i o drugima nije tako mjerljiva kao što bi se to željelo.

"Medicinska je znanost danas neobično napredovala. Ima kompjutora koji mogu istraživati tvoje tijelo, otkriti skrivene bolesti, unaprijed predvidjeti razne poteškoće. Mogu otkriti i bolest kojoj bi organizam mogao podleći. Kompjutorima međutim izmiču osjećaji, strahovi, kompleksi, zavrzleme duha. Ako dušu želiš staviti na rendgen, moraš poći psihijatru. S njegovom pomoću možeš otkriti uzroke svojih psihičkih poremećaja i mehanizme koji uvjetuju takvo ponašanje. Postoji dakle u čovjeku nešto što izmiče kompjutoru, ali i ono što izmiče i psihijatru, a to upravo sačinjava najdragocjeniji dio nas ljudi, ono nutarnje iz čega mi ljudi živimo. To je stvarnost koja uvjetuje naša opredjeljenja, naš životni put i naše planove. ... Ti nisi samo skup ćelija i vlakana ili skup različitih ponašanja. Ti si osoba koja se usmjeruje, izabire i odlučuje kakav to čovjek ili žena želi i treba postati" (A. Stojić).

Time se ne želi osporiti vrijednost znanosti nego jednostavno ukazati i na njene nedostatke. Istina je da Gagarin u svom prvom kozmičkom letu nije naišao na Boga. Međutim ludo je to što je bilo tko pa i on sam imao takvo očekivanje. Bog ni više, ni manje, ni drukčije nije prisutan u

kozmosu nego je ovdje među nama. Zato tražiti njegovu materijaliziranu prisutnost bilo gdje znači ne poznavati dostatno ono o čemu se govori. To je isto kao da bi kirurg svojim kirurškim zahvatom u ljudsko tijelo htio otkriti njegovu dušu. Stoga ne postoje znanstveni dokazi o postojanju Boga jer Bog ne spada u tu sferu istraživanja. On nije ovosvjetovni predmet kojeg se može promatrati, analizirati, rasčlanjivati, podvrgavati ovom ili onom eksperimentu i na osnovu uočenih zakonitosti o njemu donositi neke zaključke.

“Umjesto da tražimo pod svaku cijenu od vjere ono što nam zapravo ne treba, tj. tzv. dokaze o Božjoj egzistenciji, bit će korisnije ako se potrudimo da demitiziramo mit ‘dokaza’. Mi možemo uvjerljivo tvrditi da nijedan vid čovjekova života od kapitalne važnosti nije pristupačan dokazima egzaktno-znanstvenog tipa. Ljubav, prijateljstvo, povjerenje, nada, obećanje, tjeskoba itd, sve to od čega živimo izmiče egzaktno-znanstvenoj spoznaji. Čovjek koji bi cijenio samo ‘dokazanu’ i ‘potvrđenu’ spoznaju bio bi najbjedniji i najsiromašniji čovjek na svijetu” (Joseph Gevaert).

Uz znanstveni mentalitet u suvremenom društvu postoji i onaj koji je usko vezan uz tehniku. Dok se znanost više posvećuje spoznaji dotle tehnika vidi svoj cilj u praksi. Ono što nije danas moguće, misli se da je sutra ostvarivo. Nema bolesti koja neće biti izlječiva, nema problema kojeg budućnost neće riješiti. Znanost i tehnika mogu puno ali ne sve i upravo zbog toga čovjek mora ostati otvoren i drugoj stvarnosti, stvarnosti koja je njegovo svojstvo, na kojoj on počiva kao osoba; stvarnosti čiju on klicu nosi u sebi ali ga kao takva nadilazi. Ona je zapravo zov vječnosti i za Onim koji ne zna biti drukčiji doli vječan.

“Mi se nikada ne bismo uputili potražiti Boga kad ne bismo osjetili u sebi da nas on odavno traži, dapače, da nas je već našao. On vjeruje u nas uza sve to što se nama čini da ne vjerujemo u njega” (A.J.Cronin).

ZA OSOBNI RAD I RAD U GRUPI

- Što si sve čuo o odnosu vjere i znanosti?
- Čemu služi znanost a čemu vjera?
- Može li, po tvom sudu, znanost ugroziti vjeru?
- Uz suradnju s vjeroučiteljem analizirajte Stojićevo mišljenje.
- Što kažete na tvrdnju: “Znanost ne može ni dokazati ni pobiti Božju opstojnost?”
- Što to znači “demitizirati mit dokaza”?
- Zašto ljubav, prijateljstvo, povjerenje, nada, obećanje ne mogu počivati na egzaktno-znanstvenim osnovama?
- Da li po vašem sudu tehnika može riješiti sve ljudske probleme?
- Izmijenite osobno mišljenje o A.J. Cronimovoj izjavi

2.5 VJERA I PROMJENA ŽIVOTA

Vjera, kao uostalom svaka druga ljudska stvarnost, jest osoban čin. Na njega se ne može prisiliti, njega se ne može iznuditi, ali, zbog kvalitete koju nosi u sebi, za njim se može povesti. Ona se živi i individualno i u zajednici. Zajednica je to vjerskija što su njeni članovi vjernički osvjedočeniji kao što vrijedi i obratno: što zajednica intenzivnije živi svoje vjersko opredjeljenje to će njeni članovi i svi oni koji su zainteresirani za vjeru, lakše, uvjerenije, bez predrasuda posegnuti za njom kao kvalitetom.

Pronaći svoju dušu u Parizu

“Moji su roditelji inženjeri. Riječ ‘Bog’ nije često izgovarana u našoj kući. Glavna stvar za koju su bili zainteresirani bila je biti što više cijenjen u društvu. Ja sam po drugi puta pohadao treći razred srednje škole. Bježao sam

često odlazeći u kino, a i kad sam došao u školu zafrkavao sam nastavnike. Skupio sam stotinu iskustava sa svih strana pomalo: zalažući se na političkom području i predajući se čarima noćnog života.

Jednog dana šetajući se ulicom sretnem Michela; stanovao je dvjesta metara od moje kuće. Pozvao me da provedem jednu večer kod njegovih. Tako smo postali prijatelji. Sjećam se da mi je tada govorio o Evandelju. Već me je iz razgovora privukla ta knjiga. Dotada sam je smatrao zbirkom lijepih i fantastičnih priča, ali kad sam malo razmislio, učinilo mi se da tu nešto ima. Te sam noći pročitao Novi zavjet da vidim jesu li one Michelove tvrdnje bile istinite. Uvjerio sam se da jesu.

Ovo duboko prijateljstvo s Michelom uspjelo mi je na neobičan način rasvijetliti neke rečenice: 'Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe'. 'Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio'. Te su riječi odzvanjale nečuvenom novošću. Učinilo mi se da ih je moguće odmah živjeti. Ja sam ljubio sebe samoga: imao sam dakle mjeru kojom početi ljubiti druge.

Pokušao sam tako voljeti profesore u školi, naravno ne zato što sam volio predmete, za koje mi se činilo da izražavaju puku kulturu građanskog društva. Profesore sam volio zbog njih samih. Išao sam u školu ne samo zato da nešto naučim nego da bih volio. Bilo je genijalno to novo gledanje stvari i svijeta. Tada mi se počelo događati nešto što se prije nije nikada događalo: počeo sam rado odlaziti u školu. Tri mjeseca nakon toga razrednik me pozvao i pitao koji su to razlozi popravili moj prosjek ocjena.

Kod kuće sam pokušao voljeti svoje roditelje. Nakon nekoliko mjeseci rekli su mi: 'Znaš, otkrili smo da imamo sina.' Michele me je upoznao s jednim od svojih drugova te sam se i s njim sprijateljio. Zvao se Jean-Michel. S njim sam počeo odlaziti na misu.

U početku mi je sve bilo jednolično i dosadno, ali sam kasnije shvatio da se tu zbivalo nešto što je bilo usko povezano s Bogom kojega sam otkrivao među ljudima. Drugi mladi su također to isto iskusili, tako da smo zajedno

osnovali skupinu u Parizu. Bilo mi je kao da sam odjednom postao svjestan da nisam poznavao jedan dio samoga sebe.

Sjećam se. Jednog je dana došao školski podvornik da opere ploču. Čim je otišao neki su đaci, da mu napakoste, ispisali ploču raznim glupostima. Ustao sam i pobrisao je. Svi su me izviždali i komentirali to najodvratnijim primjedbama. Otišao sam za katedru i rekao da je nepravedno ometati posao kojim jedan čovjek sebi pošteno zarađuje kruh, dok smo svi mi privilegirani. Ovaj je događaj otvorio niz istinskih odnosa s drugim učenicima" (Daniel).

Svjedočanstvo ovog mladića stavlja nam pred oči jedan drugi vid vjere kojeg nismo još dotakli, naime to da se vjera nužno i pozitivno odražava na konkretan ljudski život. Iz ovog primjera je očito da vjerovati ne znači priznavati neke istine, znati neke formule, posjedovati određeno znanje. Vjerovati znači kvalitetnije živjeti i uz rizik da ćeš biti osporavan. Ali to činiš ne zato jer moraš, jer si na to prisiljen, jer se nekoga ili nečega bojiš, nego zato što si uvjeren da je vjera dobar izbor i za tebe i za drugoga. Ovdje se sada može postaviti pitanje: da li svi oni koji vjeruju prema toj vjeri i žive? Iz vlastitog iskustva znate da to nije uvijek i u svakom slučaju. Mnogi ljudi upravo zbog toga ne žele prihvatiti vjeru jer kod vjernika ne vide ništa kvalitetnije življenje.

"Polovičnih kršćana ima na pretek. Ne želim biti jedna od njih" (Katarina).

Pa ipak, vjera nije tome kriva što nije življena i zbog toga ne bi se smjelo na nju, kao takvu, prebacivati odgovornost. Uostalom, postoji mnoštvo drugih koji imaju itekakve koristi od svoje vjere. Primjer je tome i gore priopćeno iskustvo. Mnogi kršćani, što iz određene bojaznosti, što iz nepoznavanja, što iz obzira, nisu nikada radikalno zaživjeli svoju vjeru. Zato oni zapravo nisu u doslovnom smislu riječi vjernici. Oni su tek vjernici po svojim običajima, tradiciji, pravnoj pripadnosti, obziru, tu i tamo kakvoj religioznoj praksi. Ako netko misli da može vjerovati a ostati isti, nikad neće osjetiti čari vjere koja je usko vezana uz konkretnu osobu a

ne ideju, zakon ili propis. Naš poznati teolog prof. Bonaventura Duda postavlja si ovo pitanje: Odakle toliko oduševljenje za Krista, pa čak među tolikima koji se ne ispovijedaju kršćanima? Evo, kako on sam odgovara:

“Čar je njegove ličnosti neodoljiv, pa čak ako mu se tko i samo na čas ili samo povremeno približi. Jedne zanosi sloboda kojom se on postavlja prema svemu i svima; druge očarava paradoksalnost, jedinstvena u povijesti ljudskih ličnosti; zanosi i njegova moralna bespriječnost... A onda, Krist se nepogrešivo uvijek opredjeljuje za čovjeka, i to baš za čovjeka koji je na bilo koji način hendikepiran.”

Onaj tko želi početi vjerovati treba se otvoriti. Izaći preda se sa svime što jest i što ima. Ako se pak boji ove avanture teško će kada uzvjerovati. Treba prekinuti staru nit, početi ozbiljno razmišljati, usmjeriti se u drugom pravcu a nadasve je potrebno zahvatiti dublje u sebe jer živimo pretežno “izvan sebe”, rastreseni smo i potrošački način života nosi nas amo i tamo kao da smo kazališne lutke na koncima. Odlučiti se za vjeru nije moguće bez određena nemira jer to nije obično opredjeljenje. Ponekima uspije unaprijediti svoju vjeru bez dramatičnih sukoba ali, vjera je uvijek neka dubinska promjena koja se ne događa bez zanosa i svojske zauzetosti. To je kao kad se prvi put istinski zaljubiš. Srce bije, nemaš mira, sav si izvan sebe. Prvi istinski susret s Bogom jest susret dviju ljubavi, pa je stoga sličan zaljubljenosti. I vjera se rađa iz uvjerenja da je netko drugi postao za mene nenadomjestivo važan.

Nažalost, nije mali broj ni među mladima koji se zadovoljavaju bilo kakvom vjerom. Površni i polovični čine malo, skoro ništa da je prodube i poosobe. To je zapravo rahitična, djetinjasta vjera iz pukog običaja. Ona ne raste, izbjegava svakoj provjeri, nije poosobljena. Tako djetinjasta i neodrasla prati život ne samo petnaestogodišnjaka, nego se vuče sve do starosti.

Naš bibličar, prof. dr. Ante Kresina ovako govori o vjeri:

“Vjera je osobno, uvjerenje i odgovorno zau-

zimanje stava u životu, stava koji se određuje stupnjem povjerenja u Boga. Dozreli kršćanin jest uvijek i obraćenik. Njegova djetinjta vjera treba preko obraćenja dozreti. To je moguće tek kad se nadraste djetinjta dob. Što to znači? Onu vjeru koju primamo kao djeca od roditelja ili kršćanske sredine trebamo usvojiti i prihvatiti kao svoj osobni životni stav. Vjernika imamo malo upravo stoga što se nismo potrudili da ih pripremimo za drugo obraćenje. Dozrela je vjera ona koja, sveobuhvatno i cjelovito, zahvaća sav ljudski život, sve datosti objave i zajedništva sa svim onima koji traže pravdu i istinu. To je vjera koja ne strepi niti se koleba u teškoćama i teškim životnim kušnjama.”

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- U čemu se prepoznaješ u svjedočanstvu: “Pronađi svoju dušu u Parizu”? Jesi li ti imao slična iskustva ili si čuo govoriti o sličnim iskustvima?
- Na koji je način Michel pomogao Danijelu?
- Što znači “Ljubite bližnjega kao samoga sebe” ili “Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio”?
- Uz pomoć vjeroučitelja pronađite druga slična mjesta u Evandelju.
- Je li Danijelova vjera ostala samo na razini nekih vjerskih istina?
- Zbog čega su roditelji rekli Danijelu: “Otkrili smo da imamo sina”?
- Zašto su kolege izviždale Danijela? Možete li pokazati u čemu je bio Danijelov rizik? Imaš li ti snage da budeš izviždan za svoje uvjerenje?
- Što misliš o ljudima koji za sebe kažu da su vjernici a ne žive po svojoj vjeri? Što misliš zbog čega to ljudi čine?
- Dijeliš li Katarinino mišljenje?
- Na osnovu čega je prof. Duda mogao govoriti onako o Isusu?
- Misliš li da se vjera može nametnuti?

- Što kažeš na tvrdnju: "Vjera se rađa iz uvjerenja da je netko drugi za mene postao nenadomjestivo vazan"?
- Neka jedan od vas pročita tekst prof. Ante Kresine a drugi neka budno paze. Nakon kratkog razmišljanja izmijenite svoja mišljenja o onome što ste čuli.
- Recite u nekoliko riječi tko je za vas kršćanin.

2.6 BIBLIJSKI KORIJENI VJERE

Ovakvo jedno gledanje na vjeru ima svoje duboke korijene u povijesti ljudske vjere koja je zapisana u Svetom pismu Starog i Novog zavjeta. Ovdje ćemo navesti nekoliko skraćenih svetopisamskih ulomaka a ti ćeš, čitajući ih shvatiti što znači vjerovati.

Abraham, otac naše vjere

Jahve reče Abram:

"Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja i doma očinskog, u krajeve koje ću ti pokazati?" ...

Abram se zaputi kako mu je Jahve rekao.

(Pos 12,1-4)

Marijina vjera

Posla Bog anđela Gabrijela k djevici kojoj bijaše ime Marija. Anđeo joj reče: "Raduj se, milosti puna! Gospodin je s tobom! Evo ti ćeš roditi Sina komu ćeš nadjenuti ime Isus..." "Kako će to biti - jer ja se ne sastajem s mužem?" "Duh Sveti sići će na te, sila Previšnjeg zasjenit će te... I tvoja rodica Elizabeta začne sina u svojoj starosti... jer Bogu ništa nije nemoguće." Marija mu reče: "Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj!"

(Lk 1,26-38).

S jedne strane Marijina briga za dijete Isusa a s druge strane neshvaćanje onoga što bi to dijete

trebalo biti u životu očituje se u sljedećem Lukinom izvještaju.

Kad ga opaze, veoma se začude te mu majka rekne: "Dijete moje, zašto nam to učini? Gle! Otac tvoj i ja smo te tražili."

"Pa zašto ste me tražili" - odgovori im." Zar niste znali da ja moram biti u kući Oca svoga?"

A oni ne razumješe riječi koju im je rekao. Tada siđe s njima, dođe u Nazaret i bijaše im poslušan.

Njegova majka sve je te događaje brižno čuvala u srcu

(Lk 2,46-52).

Marija uz križ svoga sina

Kod Isusova križa stajala je njegova majka i sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija iz Magdale. Kad Isus opazi majku i blizu nje učenika kojega je osobito ljubio, reče majci svojoj: "Ženo, evo ti sina!" Zatim reče učeniku: "Evo ti majke!" I od tog je časa učenik uze u svoju kuću.

Petar ispovijeda svoju vjeru

Prolazeći pokraj Galilejskog mora, opazi Šimun i Andriju, Šimunova brata, kako bacaju mrežu u more - bijahu oni ribari. Isus im reče: "Hajdete za mnom, i učinit ću vas ribarima ljudi!" Oni odmah ostaviše mreže i pođoše za njim.

(Mk 1,16-18)

Dok je Petar bio dolje u dvorištu, dođe jedna od sluškinja velikog svećenika; kad vidje Petra gdje se grije, pogleda ga te mu reče: "I ti si bio s Nazarećaninom, s Isusom!" A on to zanijeka: "Niti znam niti razumijem što veliš." Zatim iziđe u predvorje - i pijetao zapjeva. A sluškinja, videći ga, opet počne govoriti nazočnicima: "Ovaj je njihov." On ponovo zaniječe. Domalo prisutni opet rekoše Petru: "Zbilja, ti si njihov; ta, i Galilejac si!" On se počne kleti i preklinjati: "Ne znam čovjeka o kome govorite." I odmah pijetao zapjeva po drugi put. A Petar se sjeti riječi koje mu je rekao Isus: "Prije

nego dvaput zapjeva pijetao, triput ćeš me zatajiti." I briznu u plač.

Mk 14,66-72

Kad dođe Isus u okolicu Cezareje Filipove, upita svoje učenike: "Za koga drže ljudi Sina Čovječjega?" Oni odgovoriše: "Jedni za Ivana Krstitelja, drugi za Iliju, treći za Jeremiju ili za jednoga od proroka." "A vi - reče im - za koga me držite?" "Ti si Krist, Sin Boga živoga!" - odgovori mu Šimun Petar. Na to će mu Isus: "Blago tebi, Šimune, Jonin sine, jer tebi to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj nebeski! A ja tebi kažem: Ti si Petar - Stijena, i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i Vrata paklena neće je nadvladati."

Mt 16,13-18

Nevjerni Toma

Toma zvani Blizanac, jedan od Dvanaestorice, nije bio s njima kad je došao Isus. Drugi mu učenici rekoše: "Vidjeli smo Gospodina." Toma im odvrati: "Dok ne vidim na rukama njegovim znak od čavala i ne stavim prst svoj u mjesto od čavala i ne stavim ruke svoje u njegov bok, neću vjerovati."

Poslije osam dana učenici njegovi bijahu ponovo unutra i Toma s njima. Dok su vrata bila zatvorena, dođe Isus, stade pred njih te reče: "Mir vama!" Zatim reče Tomi: "Pruži prst svoj ovamo: evo mojih ruku! Pruži ruku svoju i stavi je u moj bok te ne budi više nevjernik, već vjernik!" "Gospodin moj i Bog moj!" - izjavi Toma. Isus mu reče: "Jer me vidiš, vjeruješ. Blago onima koji će vjerovati, a da nisu vidjeli!"

(Iv 20,24-29)

Vjera prve kršćanske zajednice

Mnoštvo je vjernika bilo jedno srce i jedna duša. Nitko nije nazivao svojim ono što mu je pripadalo, već je među njima sve bilo zajedničko. Apostoli su vrlo odvažno svjedočili za uskrsnuće Gospodina Isusa, i velika je milost bila nad njima svima. Među njima, dakako, nit-

ko nije oskudijevao, jer bi svi posjednici zemljišta i kuća to prodavali te novac od prodanih stvari donosili i stavljali pred noge apostolima. Tada se to dijelilo svakom pojedincu prema njegovim potrebama.

(Dj 4,32-35)

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Neka vam vjeroučitelj ispriča ukratko tko je bio Abraham. Na osnovu ovdje donešenog biblijskog iskaza, što je za Abrahama bila vjera?
- Na čemu Marija temelji svoju vjeru prihvaćajući anđelovu poruku?
- Što znači za vjeru tvrdnja evanđelista Luke: "A oni ne razumješe riječi koju im je rekao"?
- Kako spajate Marijinu vjeru s njenom patnjom pod Isusovim križem?
- Uz pomoć vjeroučitelja pronadite druga mjesta u Svetom pismu gdje ljudi bez velikog oklijevanja kreću za Isusom. Što to znači za vjeru?
- Po čemu vam se sviđaju Petar i Toma a po čemu ne? Kako su oni došli do vjere?
- Da li bi volio živjeti u jednoj zajednici kao što je bila prva kršćanska zajednica? Što ti se sviđa u toj zajednici? Što bi ti mogao učiniti da zajednica u kojoj ti živiš postane slična onoj prvoj kršćanskoj?

2.7 ZAJEDNIŠTVO U VJERI

Vjera, dakle, nije nešto što je počelo s našim vremenom niti je nešto što će s našim vremenom iščeznuti. Bilo je takvih "proroka" koji su se nadali njenom kraju ali ona osta ne kao nečiji privilegij ili nečiji zaklon, nego kao iskonska ljudska potreba koja živi i umire s čovjekom.

Sve dotle dok bude čovjeka bit će i vjere. Ona usrećuje pojedinca, obilježuje skupine, grupe. Po njoj ljudi postaju zajednica, općinstvo kojega ne može ni smrt raskinuti. I zato jedan od najstarijih crkvenih obrazaca - Vjerovanje - govori o kršćanima kao "općinstvu svetih". Što je to zapravo? Sveti Pavao često naziva kršćane "svetima". Time on ne želi uzdizati njihovu moralnu kvalitetu jer poznaje i njihove slabosti (usp. 1 Kor 5,1-6,20). Kršćane su prozvali zbog oblika vjere, života i zajedničarenja također i "bogovima", a zvali su ih i ateistima jer nisu štovali poganske kipove-bogove, nego pravog Boga, Trojstvenog Boga. Kršćani su "sveti" prije svega zbog poziva da se pridruže Isusu Kristu koji je svetac Božji. Međutim, tijekom povijesti ovaj naziv se sve više pripisivao ljudima izrazitih vrлина i uzornog kršćanskog života koji se očitovao kroz ljubav prema bližnjemu, oduševljenje za kraljevstvo Božje, spremnost da se položi život za svoje kršćansko uvjerenje (mučenici!). Spomen na te ljude ne može izbrišati smrt. Kršćani se smatraju povezani s njima na svom životnom putu. Oni im se obraćaju u molitvi. Preporučuju im svoje preminule. Na taj način veza među kršćanima nikada ne isčezava. Za njih smrt nije prepreka niti nešto što ih rastavlja. Ona je tek trenutak kad se život mijenja, kad zadobiva novi način bivovanja. Kao što je čovjek postojao i prije nego što se rodio (u utrobi svoje majke!), tako on postoji i nakon što premine. Vjera je ona koja daje sigurnost da će čovjek živjeti i poslije smrti. Ovo cjelokupno zajedništvo: živih među sobom; živih i preminulih; živih i "proslavljenih" događa se u ozračju Duha Božjeg kojeg kršćani nazivaju "Općinstvo svetih". To se na poseban način izražava u slavljenju Euharistije. Sakupljena zajednica moli za žive i mrtve; zaziva one koji su u Kristu postigli blaženu vječnost, te na taj način pred Bogom postižu zajedništvo koje nadilazi smrt.

"Može kazati tko što hoće, ali ja znam da moja majka živi premda je umrla. Osjećam tako često njenu blizinu. U trenucima mojih životnih problema, njena ruka je uvijek na mom ramenu a njen nježni glas mi govori: 'Ne boj se, ja sam s tobom!' Volio bih vidjeti tko bi me u tome razuvjerio!" (Ivan).

U ovoj vjeronaučnoj cjelini pokušali smo nešto reći o vjeri kao čisto ljudskoj potrebi te o nekim oblicima kršćanske vjere. To nije sve što se može kazati o vjeri. Na jednom drugom mjestu govorit ćemo o različitim vjeroispovijestima, o njihovim glavnim obilježjima, o onome po čemu su one međusobno slične odnosno o onome što ih razlikuje. Možda ćete i vi, jednog dana, ozbiljno razmišljajući nad ovim doći do svoje osobne vjere.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Zbog čega vjera ne može biti jednom zauvijek iščupana iz ljudskog roda?
- Što ti prvo padne na pamet kad čuješ riječ "svet" ili "svetost"?
- Prokomentirajte epiteze za prve kršćane: *sveti, bogovi, ateisti*.
- "Što znate o čašćenju svetaca? Razgovarajte o tome opširno sa svojim vjeronučiteljem.
- Što je karakteristično za svetost? Po čemu kršćani postaju sveti?
- Kako biste drugim riječima rekli "Općinstvo svetih"?
- Ima li nešto što je jače od smrti?
- Imate li vi iskustva slična Ivanovom?
- Možeš li sada reći koja su glavna obilježja vjernika?

MOLITVA

Gospodine, strah me reći "da".

Kuda ćeš ti sa mnom?

Strah me izvući dužu slamku,

Strah me potpisati čisti list.

Strah me toga "da", da ne bi iziskivao sljedeći "da".

A ipak nemam mira.

Ti me, Gospodine, progoniš,

opkolio si me sa svih strana.

Skrivam se u buci, jer se bojim čuti tvoj glas,

ali ti se prišuljaš u jednom trenu tišine.